

Asia: VN/9952/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot muutosehdotuksista

Ehdotetun sääntelyn myötä täysi-ikäisille henkilöille luotaisiin digi- ja väestöviraston toimesta automaattisesti Suomi.fi-viestit tili. Ehdotuksen mukaan henkilö voisi omasta pyynnöstään lopettaa Suomi.fi-viestien käytön ja saada tällöin paperitiedoksiantoja sähköisten tiedoksiantojen sijaan. Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU pitää tärkeänä, että jokaisella säilyy mahdollisuus saada halutessaan tiedoksiannot paperisina ja tämä oikeuden toteuttaminen tehdään ymmärrettäväksi ja helpoksi.

Suomessa on merkittävä määrä ihmisiä, joille sähköinen tiedoksianto voi olla ongelma. Eri lähteiden mukaan yli 300 000 iäkästä ihmistä on täysin vailla digitaitoja, ja vähintään yhtä moni ei pysty asioimaan itsenäisesti sähköisissä palveluissa. Digitaitoraportti 2023:n mukaan 86 % suomalaisista 18–89-vuotiaista henkilöistä on täysin tai jokseenkin itsenäisiä digiasioissa. Tämä tarkoittaa, että noin 14 % tästä ikäryhmästä, eli arviolta 700 000 henkilöä, tarvitsee tukea digitaalisten palveluiden käytössä.

Digiosaaminen voi myös heikentyä iän, sairauden tai tapaturman vuoksi henkilöllä, jolla osaaminen tällä hetkellä on riittävä. Sähköiset tiedoksiannot voivat muodostua tällöin ongelmaksi.

Esityksen mukaan henkilölle, joka jatkaa sähköistä asiointia viranomaisten kanssa, palautetaan Suomi.fi-viestit-tili käyttöön, vaikka henkilö olisi ilmoittanut haluavansa tiedoksiannot paperisena ja sulkenut tilin. Jo nyt on tiedossa iso määrä henkilöitä, joiden saamat viranomaisviestit ovat ohjautuneet Suomi.fi -viesteihin niin, että henkilö on ollut asiasta tietämätön. Henkilön oikeusturvan kannalta tämä on hyvin kyseenalaista ja vaarantaa henkilön oikeuksien toteuttamisen.

Jos haluttaisiin varmistua siitä, että henkilö ymmärtää paperitiedoksiintojen päättyvän hänen ottaessaan käyttöön Suomi.fi -viestit, niin tämä asia pitäisi toteuttaa siten, että tiedoksiannot siirtyisivät sähköisiksi, kun henkilö ilmoittaisi Suomi.fi kanavassa ottavansa sähköiset tiedoksiannot käyttöön ja ilmoittaa samalla luopuvansa paperitiedoksiannoista. Tällöinkin henkilön tulisi saada tietoonsa luettelo viranomaisista, joiden tiedoksiannot siirtyvät hänen osaltaan Suomi.fi-viesteihin.

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU näkisi tärkeänä, että henkilöllä on oikeus kieltäytyä Suomi.fi-viestitilin käytöstä pysyvästi, jolloin palvelu ei voisi aktivoitua viranomaisaloitteisesti. Yhden tai joidenkin viranomaispalvelujen, kuten OmaKanta tai OmaVero, käyttö ei saisi johtaa Suomi.fi-viestien automaattiseen käyttöönottoon viranomaisaloitteisesti. Vaikka hallitsee omatoimisesti tai avustetusti jonkin sähköisen asioinnin kanavan, ei välttämättä hallitse sähköistä asiointia kokonaisuudessaan. On myös hyvin mahdollista, että yhden sähköisen viranomaispalvelun käyttämisen yhteydessä ei synny ymmärrys, että jatkossa kaikki tiedoksiannot siirtyvät tuosta syystä sähköisiksi.

Huomiot tiedoksiantoa koskevista ehdotuksista (18-19 b §:t)

-

Huomiot sähköisen asiakirjan saapumista määräajassa koskevasta ehdotuksesta (11 §)

-

Muut huomiot

-

Huomiot soveltamisalan muuttamista koskevasta ehdotuksesta esitutkinnan ja poliisitutkinnan osalta

-

Huomiot oikeudenkäymiskaaren (erit. OK 11:3) ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain prosessiosoite- ja tiedoksiantosäätelyä koskevista ehdotuksista

-

Muut huomiot koskien oikeudenkäymiskaarta ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia

-

Huomiot oikeudenkäyntimaksun porrastusta koskevasta ehdotuksesta hallinto- ja erityistuomioistuinten osalta

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU katsoo, että oikeudenkäyntimaksujen porrastaminen esityksen mukaisesti asettaa henkilöt digiosaamisen perusteella eriarvoiseen asemaan ja katsomme esityksen olevan epäoikeudenmukainen.

Esityksessä on arvioitu ehdotettavien muutosten perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia, yritysvaikutuksia ja viranomaisvaikutuksia. Onko esityksessä otettu huomioon tältä osin keskeisimmät vaikutukset? Arvioitteko muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

-

Muut huomiot

-

Nieminen Heidi
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry